

VIURE DURANT L'EDAT MITJA

Indrets medi

Quan sentim els arqueòlegs parlar de temples i de pobles abandonats pensem més aviat en ruïnes perdudes enmig de llunyanes selves tropicals, com els temples cambodjans o les ciutats maies, o en valls exòtiques, com les de Machu Picchu. No obstant això, les nostres terres també estan profusament sembrades de restes de poblacions devorades pel temps i l'oblit, com el port grecoromà d'Empúries o la ciutat ibèrica d'Ullastret.

Els casos dels quals tractarem aquí són més recents que aquests dos exemples. Són, concretament, de l'edat mitjana. Però no estudiarem la vida de cavallers, de rics mercaders o de monjos, sinó de la de les classes populars urbanes, com menestrals i petits burgesos, i rurals, com la pagesia. Grups que treballaren, pacientment i laboriosament, tant en el camp com en la ciutat, per obtenir els recursos necessaris per a la seva subsistència i per a la de la resta de la societat.

Primer veurem el cas del temple de Malvet (Santa Cristina d'Aro, Baix Empordà), la primitiva església parroquial de Santa Cristina. Descoberta el 1962, ha estat investigada des de llavors per molts investigadors gironins, des de Miquel Oliva i Lluís Esteva fins a l'equip d'arqueòlegs de la Universitat de Girona que l'excavà el 2007.

En el següent article veurem com era el poblament rural contemporani al temple de Malvet, gràcies a les excavacions fetes per arqueòlegs com Christian Folch, Jordi

dossier

evals oblidats

Gibert i Joan Llinàs, per tenir així una visió més completa del període comprès entre la fi de l'Imperi Romà i l'ascens del món feudal.

Després esmentarem la singular església de Sant Romà de Sidillà (Foixà, Baix Empordà), sepultada, junt amb el poblat que la rodejava, per dunes i altres aportacions fluvials. Tot i que des de ja cinquanta anys ha estat objecte d'estudis i exploracions, dutes a terme per estudiosos com Miquel Oliva o Joan Badia, va ser l'any passat que hi començà a excavar arqueològicament un equip de la Universitat de Barcelona, dirigit per Gisela Ripoll.

A continuació parlarem de Sant Esteve de Caulès (Caldes de Malavella, la Selva), un petit poblat que va ser el primer d'aquest període excavat a Catalunya, concretament entre els anys 1970 i 1971 per Manuel Riu, doctor de la Universitat de Barcelona i deixeble del doctor Alberto del Castillo, el primer que estudià arqueològicament l'edat mitjana al nostre país.

Tot seguit veurem l'assentament de Santa Creu de Rodes (el Port de la Selva, Alt Empordà), situat prop del monestir de Sant Pere de Rodes. Va ser excavat fa deu anys per un equip de la Universitat de Barcelona liderat per Imma Ollich, Montserrat Mataró i Anna Maria Puig.

En la mateixa comarca, tenim els primers indicis materials i documentals del poblat d'Abellars i de l'església de Sant Jaume (Cantallops, Albera) a partir de la investigació de diversos historiadors, principalment de Lluís Serrano.

Per tenir una visió més completa de la vida al camp també parlarem de l'hàbitat de la majoria de la pagesia: els masos. Estigueren repartits per gran part del territori de la Catalunya Vella, però ens centrarem en tres masies situades als entorns de Romanyà de la Selva (Santa Cristina d'Aro, Baix Empordà), que foren excavades l'any 2012 per l'empresa d'arqueologia gironina Janus SL.

L'últim cas que estudiarem és una mica diferent dels anteriors, perquè a més de no incloure's en l'àmbit rural és un assentament encara viu: la ciutat de Girona. Gràcies a la feina d'arxivers i arqueòlegs, com els de la Universitat de Girona, es pot reconstruir amb gran detall com eren les residències dels seus habitants a l'època medieval.

I així haurem obert, per un breu moment, una finestra en el temps per observar la vida quotidiana dels nostres avantpassats.

Pau Turon i Izquierdo
és historiador i arqueòleg.

>> *Església de Santa Creu de Rodes, també coneguda com a Santa Helena.*
Foto: Pere Duran.

